

„Być może robimy to dobrze”:

Blogi Rodzicielskie na Temat Wychowania Wielojęzycznego. Badanie Eksploracyjne

Ingrid Bello-Rodzeń

Streszczenie

Niniejsza rozprawa doktorska odpowiada na międzynarodowe zapotrzebowanie na badania nad tym, w jaki sposób wielojęzyczność kształtuje dynamikę rodziny w różnych kontekstach społeczno-kulturowych (King, 2016). Głównym celem projektu badawczego było opisanie poglądów, praktyk oraz strategii zarządzania językami w rodzinie, które wpływają na rozwijanie i promowanie w niej wielojęzyczności. Ukazane zostało to poprzez analizę wybranych blogów rodzicielskich na ten temat. Ponadto badanie miało na celu omówienie głównych cech oraz potencjalnego wykorzystania blogosfery jako narzędzia wspomagającego w wychowaniu wielojęzycznym.

Rozprawa obejmuje sześć rozdziałów i podzielona jest na dwie główne części, teoretyczną i empiryczną. Pierwsze trzy rozdziały stanowią ramy teoretyczne i zawierają przegląd literatury tematu. Rozdział pierwszy przedstawia kluczowe pojęcia i teorie dotyczące wielojęzyczności w rodzinie, polityki języka rodzinnego (ang. *family language policy, FLP*) i strategii wychowywania dzieci wielojęzycznych. Analiza obejmuje wiele tematów, w tym rozwoju FLP jako dziedziny badawczej, dostosowania modelu zaproponowanego przez Spolsky (2004, 2007, 2009) do badania głównych wymiarów polityki językowej, a także wpływu czynników indywidualnych oraz społecznych w udanym wielojęzycznym wychowywaniu.

Rozdział drugi przedstawia blogi osobiste jako narzędzie, które umożliwia rodzicom uczestniczenie w nowej dynamice interakcji i dyskusji w Internecie. Na wstępie, przedstawione są różne definicje i typologie blogów które pozwalają kontekstualizować dyskusję oraz blog rodzicielski jest scharakteryzowany jako specyficzny gatunek. Dodatkowo, przedstawiona jest klasyfikacja motywacji rodziców do blogowania na podstawie pracy Pettigrew i in. (2016). Omawiane są tutaj też kwestie dotyczące efektów monetyzacji blogów (Archer, 2017) i ryzyka (nadmiernego) eksponowania prywatności dzieci (ang. *oversharenting*) (Wagner i Gasche, 2018). Pod koniec dyskusja koncentruje się na rodzicielskiej blogosferze jako tak zwanej wirtualnej wspólnocie praktyk (ang. *Virtual Community of Practice, VCoP*) i jej potencjalnym wpływie na wychowywanie (wielojęzycznych) dzieci.

Kolejny rozdział zawiera przegląd wiedzy opartej na badaniach w odniesieniu do głównych aspektów problemów poruszanych w pracy, a mianowicie FLP i blogowania rodziców. Stanowi podsumowanie wkładu różnych badaczy, biorąc pod uwagę główne podobieństwa i różnice w zakresie prac, a także najbardziej znaczące wyniki każdego z badań dotyczących tematyki pracy. Oprócz przeglądu wybranych prac w każdej dziedzinie, przyjęto perspektywę integracyjną w celu omówienia punktów zbieżności między nimi. Co istotne, przedstawiona dyskusja zwraca uwagę na interdyscyplinarne podejście zarówno w badaniach

FLP, jak i badaniach internetowych, które zaleca integrację pojęć, teorii i metod w celu zapewnienia bardziej solidnych i dokładnych wyjaśnień różnych zjawisk.

Druga część rozprawy obejmuje opis przeprowadzonego badania własnego, przedstawia pytania badawcze i szczegółowe rozważania metodologiczne oraz wyniki analizy danych. Przedstawione jest stanowisko argumentujące, że treści blogów generowane przez rodziców są źródłem danych samoistnych, bez ingerencji badacza (Hookway & Snee, 2017), a w przypadku blogów o wielojęzycznym wychowaniu źródłem informacji, które należy jeszcze zbadać w dziedzinie FLP (Lanza, 2018). Na tej podstawie sformułowano trzy pytania badawcze. Pierwsze ma na celu omówienie, w jaki sposób zasady wyboru języka w komunikacji rodzinnej z dzieckiem przedstawione na blogach rodzicielskich są zgodne czy różnią się między sobą. Drugie pytanie odnosi się do określenia związku pomiędzy treścią wybranych blogów a literaturą na temat wielojęzycznego wychowania. Natomiast trzecie pytanie dotyczy potencjalnego wykorzystania blogosfery jako narzędzia dla rodzin wielojęzycznych.

Rozdział czwarty przedstawia opis badania. Najpierw omawiane są możliwości i wyzwania, związane z użyciem blogosfery jako źródła danych badawczych. Następnie cel i zakres badania wyjaśniono na podstawie sformułowanych pytań badawczych i pytań cząstkowych. Opis metod gromadzenia danych i metod analizy danych zawiera przegląd procesu badawczego i zarys zbioru analizowanych informacji. Zbiór ten składa się z 255 wpisów na blogach napisanych w języku angielskim, hiszpańskim lub polskim. Dodatkowo podsumowano profil językowy i demograficzny uczestników badania, który obejmuje czternastu rodziców-blogerów (ang. *Parent-bloggers, PBs*). Pod koniec rozdziału odniesiono się do niektórych względów etycznych badania.

Piąty rozdział poświęcony jest analizie i omówieniu danych. Na początku przedstawiony jest szczegółowy opis (ang. *thick description*; Denzin, 1989; Holloway, 1997; Ponterotto, 2006) każdego bloga na podstawie analizy wstępu pt. „O mnie” (ang. *About* section). W oparciu o prace Hartelius’a (2005), zaproponowano taksonomię opartą na treści, uwzględniającą motywacje autorów do pisania blogów oraz oczekiwaną grupę docelową czytelników blogów. Taka typologia pozwala wskazać i omówić główne różnice w próbie bloga oraz ich wpływ na jego treść i popularność. Przedstawiony jest argument, że sugerowane kryteria klasyfikacji mogą okazać się przydatne w przyszłych badaniach zainteresowanych wykorzystaniem danych blogowych do badania FLP.

Pozostałe części rozdziału piątego przedstawiają analizę zebranych danych przy użyciu trójstronnego modelu Spolsky'ego. Aby omówić przekonania językowe rodziców-blogerów, kładzie się nacisk na ich poglądy na wielojęzyczność i wychowanie wielojęzyczne, a także na ich pomysły dotyczące wyzwań związanych z wychowaniem wielojęzycznych dzieci. Praktyki językowe i zarządzanie językami, pozostałe dwa wymiary FLP, są badane na podstawie postów PB na temat strategii komunikacji w wielojęzycznych rodzinach oraz ich refleksji na temat ich doświadczeń w nauczaniu własnych dzieci języków.

Odpowiedzi na pytania badawcze znajdują się na początku rozdziału szóstego. W odniesieniu do pierwszego pytania analiza wykazała, iż polityki językowe rodzin przedstawionych na wybranych blogach można scharakteryzować jako wielojęzyczne, zdefiniowane, celowe i dynamiczne. W odróżnieniu od ustaleń w omówionych wcześniej badaniach, sugeruje się, że wszechobecność strategii „jeden rodzic – jeden język” (ang. *OPOLE*) jako najbardziej popularnej, jest kwestionowana w wielojęzycznych rodzinach, w których obecne są dodatkowe strategie i „adaptacje *OPOLE*”. Podobnie sugeruje się, że pozorna niekonsekwencja praktyk językowych do przekonań i strategii rodziców, może w rzeczywistości wynikać z celowego wysiłku na rzecz promowania i tym samym, zwiększenia wielojęzyczności, adaptacji strategii w obliczu zmian lub nieoczekiwanych sytuacji w środowisku językowym danej rodziny.

W odpowiedzi na drugie pytanie wyniki badań wykazały, iż blogerzy-rodzice promują raczej pozytywne i świadome poglądy o tym, czego wymaga wielojęzyczne wychowanie. Silne przekonanie o ich wpływie na wielojęzyczność ich dzieci (ang. *strong impact belief*; De Houwer, 1999) działa jak katalizator krytycznego stanowiska wobec popularnych nieporozumień i mitów na temat wielojęzyczności. Większość rodziców posiada dobrą wiedzę na temat omawianych przez siebie problemów i jest w stanie zacytować źródła informacji, z których korzysta. Ogólnie rzecz biorąc, stopień odniesienia do wiedzy naukowej na blogach zależy głównie od ich nacisku na świadome wielojęzyczne rodzicielstwo, profilu autorów i ich docelowych odbiorców. Należy jednak dodać, iż żaden z blogów nie jest napisany do celów akademickich lub badawczych.

Odpowiedź na trzecie pytanie wskazuje, że blogosfera rodzicielska może przyczynić się do promowania wielojęzycznego wychowania. Stwierdzono, że blogowanie służy dwojakim celom: dla rodziców blogujących jest to systematyczny sposób dokumentowania i refleksji nad własnym doświadczeniem i nauką, których doświadczyli podczas wielojęzycznej podróży swojej rodziny. Dla ich odbiorców, blogi mogą być źródłem inspiracji i informacji, a także wyjątkową okazją do nawiązania kontaktu z innymi rodzicami wychowującymi wielojęzyczne dzieci. Dalsze badania nad interakcjami zachodzącymi w blogosferze są nadal potrzebne, ale wyniki tych badań mogą pozytywnie wpłynąć na wielojęzyczne FLP.

Kończący rozprawę rozdział szósty podsumowuje kluczowe aspekty dotyczące treści i zakresu blogów osobistych, które dotyczą tematów związanych z wielojęzycznym wychowaniem dzieci. W ostatniej części rozdziału omówiono główne ograniczenia badania i zawarto sugestie dotyczące możliwych obszarów dalszych badań. Biorąc to wszystko pod uwagę, uważa się, że główny cel tego badania został osiągnięty. Wyniki badań dostarczają cennych informacji na temat zagadnień związanych z FLP, z perspektywy międzynarodowej i wielojęzycznej grupy rodziców na blogach osobistych. Ponadto badanie rzuca światło na potencjalny wpływ blogowania na kształtowanie wiedzy i przekonań na temat wielojęzycznego rodzicielstwa.